

Klagande

NN

Det överklagade beslutet

Centrala studiestödsnämndens
(CSN) beslut den 30 november 2022

Saken

Omställningsstudiestöd, ålder och
utbildning

Överklagandenämndens beslut

Överklagandenämnden avslår överklagandet.

Överklagandenämndens beslut får enligt 47 § andra stycket i lagen om omställningsstudiestöd inte överklagas.

Ärendet

NN ansökte om omställningsstudiestöd för studier på utbildningen Informatik med inriktning systemutveckling under perioden den 29 augusti 2022 – 15 januari 2023 och 16 januari – 4 juni 2023.

CSN avslag ansökan med följande motivering. NN kan inte få omställningsstudiestöd för studier på utbildningen Informatik med inriktning systemutveckling eftersom utbildningen är längre än motsvarande 80 veckors heltidsstudier. För sökanden som är under 40 år får inte omställningsstudiestöd lämnas för utbildningar som har en utbildningslängd som motsvarar mer än 80 veckors heltidsstudier.

NN överklagade beslutet och anförde följande. Samma dag, den 30 november 2022, som CSN fattade beslut om omställningsstudiestöd så skickade NN in ett intyg från programansvarig på Mittuniversitet. NN har förståelse för varför det blev ett avslagsbeslut, men ber om att beslutet omprövas med beaktande av inskickat intyg. – NN bifogade ett studieintyg.

CSN överlämnade överklagandet och handlingarna i ärendet samt upplyste om att myndigheten inte funnit skäl att ändra det överklagade beslutet. CSN bifogade även ett yttrande och anförde i huvudsak följande. Utbildningen Informatik med inriktning systemutveckling är på 180 högskolepoäng, vilket motsvarar 120 heltidsveckor. För personer under 40 år får utbildningen vara maximalt 80 veckor på heltid för att den ska ge rätt till omställningsstudiestöd. NN är under 40 år, vilket innebär att NN inte

kan få omställningsstudiestöd för att läsa en utbildning som är längre än 80 veckor. Trots att det enligt intyget finns möjlighet att avsluta studierna tidigare, är det inget som CSN kan ta hänsyn till. Det är utbildningens faktiska längd som myndigheten utgår ifrån, vilket i det här fallet är 120 veckor.

CSN inkom därefter, genom dess rättsavdelning, med ett tilläggsyttrande av vilket framgår följande.

Gräns för utbildningens längd

För en person under 40 år kan omställningsstudiestöd lämnas för studier som pågår som mest 80 veckor på heltid. Syftet med begränsningen av utbildningens längd är bland annat att yngre studerande istället ska stimuleras att använda studiemedel för mera omfattande utbildningar. Gällande förslaget till begränsning av utbildningens längd för studerande som är yngre än 40 år anförde CSN i sitt remissvar avseende omställningsstudiestödet att myndigheten förutsatte att bedömningen inte ska göras på individnivå. Regeringen förtydligade med anledning av denna synpunkt att bedömningen ska göras med utgångspunkt i den sökta utbildningen som sådan.

Uttag av examen innan utbildningen är klar

En studerande på en treårig högskole- eller kandidatutbildning har i vissa fall möjlighet att ta ut en högskoleexamen efter två års studier. Antagning görs dock till den treåriga högskoleutbildningen och det är den utbildningen som en studerande går på.

Den aktuella utbildningen

Mittuniversitetet anger att en studerande på utbildningen i informatik kan ta ut en högskoleexamen efter två år. Det kan dock konstateras att lärosätet valt att behålla utbildningen treårig. En separat kurs har inte skapats för dem som endast vill ha en tvåårig utbildning som avslutas med högskoleexamen. NNs utbildning är tre år och omfattar 180 högskolepoäng. Enligt uttalandena i förarbetena till lagen om omställningsstudiestöd ska bedömningen av en utbildnings längd göras med utgångspunkt i den sökta utbildningen som sådan. Oaktat möjligheten att avbryta studierna efter två år och få en högskoleexamen bedömer CSN att den aktuella utbildningen ska anses vara tre år. Eftersom NN är under 40 år får omställningsstudiestöd inte lämnas för utbildningen. Överklagandet bör därför avslås.

NN har fått möjlighet att inkomma med synpunkter på CSN:s yttrande.

NN inkom med synpunkter och anförde följande. Motiveringen för avslag är felaktig. NN avbryter inte sina studier efter två år, tvärtom, NN gör ett aktivt val att studera i två år för att ta ut en högskoleexamen. Mittuniversitet motiverar varför det finns möjligheten till högskoleexamen eftersom arbetsmarknaden i dag har ett stort och akut behov av systemvetare. Det här är i linje med de villkor som CSN har för att man ska vara berättigad till omställningsstudiestöd. NN har varit i kontakt med CSN innan NN lämnade in sin ansökan och den information som NN fick var att NN behöver ett intyg som styrker att det går att kunna ta ut en högskoleexamen efter två år samt visar att utbildningen kan stärka NNs ställning på arbetsmarknaden.

Författningsbestämmelser

Av 14 § lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd framgår följande. Omställningsstudiestöd får lämnas för en utbildning som motsvarar minst en veckas

och som mest 80 veckors studier på heltid. Från och med det kalenderår då den studerande fyller 40 år får omställningsstudiestöd lämnas för en utbildning som är längre än 80 veckor på heltid eller motsvarande antal veckor på deltid.

Överklagandenämndens bedömning

Överklagandenämnden konstaterar inledningsvis att NN är yngre än 40 år och att NN således har rätt till omställningsstudiestöd för en utbildning som motsvarar som mest 80 veckors heltidsstudier.

Av förarbetena till den aktuella bestämmelsen i lagen om omställningsstudiestöd (prop. 2021/22:176 s. 195 ff) framgår bland annat följande.

”För att undvika uppskjutna eller förlängda studier finns det behov att sätta en gräns för hur långa utbildningar får vara för att ge möjlighet till omställningsstudiestöd. Utan en sådan gräns finns det risk för att personer skulle välja att skjuta upp studierna till den tidpunkt då man kan få omställningsstudiestöd för en del av utbildningen. Det kan i sin tur leda till ett försenat kompetenstillskott på arbetsmarknaden. Regeringen bedömer att omställningsstudiestödet är mycket förmånligt och kommer att kunna användas i stor utsträckning av de som behöver ställa om i yrkeslivet, oavsett 40-årsgränsen för längre utbildningar. Det är därför inte motiverat att tillåta längre utbildningar för yngre studerande, oavsett skäl.

Vad gäller utbildningar som ryms inom 80 veckor gäller att ”en förutsättning bör i samtliga fall vara att personen beräknas kunna avsluta utbildningen och få slutbetyg, examensbevis eller annat utbildningsbevis genom studier på maximalt motsvarande 80 veckor om heltid”. Vidare bedömer regeringen att ”även fristående kurser och delar av kurser bör kunna vara möjliga att studera med omställningsstudiestöd om själva utbildningen ryms inom de 80 veckor som är stipulerade och kan avslutas under denna tid.

Regeringen avser att bedömningen ska göras med utgångspunkt i utbildningen som sådan. Vid individuellt anpassade utbildningar, och då kurser och delkurser sätts ihop till olika utbildningspaket bör en individuell studieplan eller motsvarande som utvisar tiden för utbildningens genomförande.”

Syftet med den åldersbegränsning på 80 veckor för studerande under 40 år som finns för omställningsstudiestödet är i huvudsak att de som är yngre ska hänvisas till studiemedelssystemet för att läsa längre utbildningar. Det beror på att rekryteringen till omställningsstudiestödet i första hand ska ske i den äldre gruppen som redan är etablerade på arbetsmarknaden där behovet av omställning är större.

NN har ansökt om omställningsstudiestöd för studier på utbildningen Informatik med inriktning systemutveckling under höstterminen 2022 och vårterminen 2023. NN har uppgett att målet med studierna är att ta ut en högskoleexamen i Informatik med inriktning systemutveckling vilket kräver 80 veckors studier.

Överklagandenämnden konstaterar att bedömningen av vad som är en utbildning och hur omfattande den är normalt ska ske utifrån utbildningen som sådan. Utbildningen informatik med inriktning systemutveckling om 180 högskolepoäng, vilket motsvarar 120 heltidsveckor och den är därmed för lång för att NN ska kunna få omställningsstudiestöd.

De undantag som i vissa fall kan finnas är om det finns en med utbildningsanordnaren fastställd studieplan avseende en individuellt anpassad utbildning, normalt gällande olika kurspaket. Det bör därför vara en tydligt utformad studieplan som visar ett annat mål med studierna än att läsa in en längre utbildning, och att dessa studier kan slutföras inom 80 veckor (jämför Överklagandenämndens tidigare avgörande i ärende 2022-04406). I detta ärende finns ett studieintyg som intygar den studerandens avsikt att ta ut en högskoleexamen. Detta studieintyg som innehåller uppgifter om möjliga avsikter och gäller en längre utbildning med mer generell studieplan kan inte jämföras med en individuellt utformad studieplanering av det slag som avses.

Mot denna bakgrund bedömer Överklagandenämnden att NNs utbildning med inriktning mot en kandidatexamen i informatik med inriktning systemutveckling är längre än 80 veckor och att NN därför inte har rätt till omställningsstudiestöd för den sökta utbildningen. Överklagandet ska därför avslås.

Robert Dalman

Christina Edfors

Beslutet har fattats av: Eva Gullfeldt, ordförande, Robert Dalman, myndighetschef, samt ledamöterna Olof Edling, Gunilla Lavås, Staffan Ingmanson, Jessica Levin, Jonathan Sjölander och Helena Söderberg

Föredragande: Christina Edfors

Kopia till CSN och CSN:s Rättsavdelning
Kopia till Utbildningsdepartementet